

לדין דנתיבות דמי' לספק דרם ואפ"ה נקרא להנתיבות
היזק שא"ז ופישרו [א] :

ותיודא קא חוניה בקיטת הרמב"ן שהובא בקלות
הנ"ל שהקשה אחי' מחייב שמואל בטבח
אומן שקלקל בשב"י ודרסה הא היזק שאינו ניכר הוא
ומוכרם לתרץ דזה נקרא היזק ניכר שכל פסול בשמיטה
נקרא היזק ניכר כגם שחורלו אמת כי אין לך היזק ניכר
יותר מזה דהלא בחי' שמדת לחלבה ולגדל ולדות ולמריסה
ולאכילה כמ"ס רש"י חילין ח' א' ד"ה מקלקל היא אבל
קוש' מעיקרא ליכא כי ה"ל דפערין בהיזק שאינו
ניכר דייקא בשוגג אבל במזיד חייב כדאיתא בזה"ל
בגמ' גיטין נ"ג א' כר"י ע"ש וכן כתב הרמב"ם בריש
ס"ח דמבול ומזיק ונבי שו"ב חשיב שמואל כמזיד דאמר
פושע הוא מזיק הוא דאבטי' לי' למרמי אנפשי' ועיין
פ"י רש"י שם וכדאיתא בב"מ ק"ט א' וב"ב כ"א ב' דאמר
רבא מקרי דרדקי שתלא טבחה ואומנה וספר דמתא
[פרש"י בב"ב הג"ל סופר מתא כותב ס"ח וחוס' פ"י
כותב שטרות וא"כ גם בב"מ לריך לגרוס סופר ולא
ספר] ואי"ל דקישת הרמב"ן אחי' דאמר שמואל מזיק
הוא פושע הוא ופריך שם ל"ל למימר מזיק הוא פושע
ומשני חי אחר מזיק הוא ה"מ היכא דקא עביר
בשכר אבל היכא דקא עביר בחינם לא קמ"ל ששע הוה .
כי תוס' ב"ק ק' ע"ב ד"ה חייב באחריותו כתבו אפ"ג
דהשא"ג לאו שמי' היזק נראה לר"י דהא חשיב היזק ניכר
שהרי ניכר שהוא כללים ע"ש [וכה"ג איתא בחיטות
גיטין מ"א א' בד"ה בהייק שא"ג קמפלגי ט' וז"ל
דהאי היזק שאינו ניכר ניכר טפי מהא דפ' הגזקין דהתם
קיי"ל דלאו שמי' היזק יבא קיי"ל כרשב"ג דשמי'
היזק יעו"ש . ומה שהוכיחו סברתם דאל"כ קשה הלכתא
אלהכתא. דלכאורה טפי הוה להו להיכית סברתם דאל"כ
יהי' דברי ר"י סותרים דהתם אמר ר"י דלאו שמי' היזק
ובגטין נ"ג אר"י דשמי' היזק ופסק כרשב"ג כדאמר הלכה
כרשב"ג במשנתנו [ב] . רי"ל דהתם' מיאנו בזה משום
דמסקי הע"ס באיזה מקומן דאמוראי נינהו אליבא דר"י
וא"כ אין מכאן הוכחה] ואי"ל דה"ג היזק שא"ג והאי
דקנטוה שלא יבא כל אור"א מטמא כו' דהכא ליכא למיתש
כיון דבמל כרס גמי מפסיד כו' . והי' הקושא של הרמב"ן
אחאי בשכר מחייב לי' לטבח הלא הטבח מפסיד שכרו
וא"כ אין לקונסו . דאם ס"ל כן האריך יפרנס המשנה
דכהנים שפיגלו במקדש מוידין חייבים לר"י דאמר דהשא"ג
לאו שם היזק ח"כ אחאי חייבים הלא במקום פסידא
אין לקונסו והלא הכהנים מפסידין הכשר והעורות .
מיהו הא לא קשה כ"כ כי זה לא מקרי פסידא כי
הויקא דקרנא הוא דמקרי פסידא ולא הויקא דרוחא .

ונבי מחילה הכרם דהויקא דקרנא הוא היא דאמרי החוס'
דאין לקונסו משא"כ נבי כהנים דלעצורי רוחא לא
מקרי פסידא כדכתבו החוס' מ"ק יו"ד ע"ב ד"ה
ובדבר האבוד כו' יכמו כן כתב הרא"ש במ"ק פ"א ס"י
כ"ג בשם הירושלמי וכן כתב הטור והמחבר באור"ח ס"י
קל"ט פט"ק ד' יכמו כן פסק בי"ד בה' אבלות בס"י
ש"פ ס"ו . וכן כתב הש"ך בחו"מ ס"י ס"א ס"ק יו"ד
דכתב כן בשם הירושלמי דמניעת הריוח לא מקרי
פסידא וא"כ הק"ל מאי קש' לי' לרמב"ן אחאי חייב
אם בשכר נבי טבח דהא מפסיד שכרו דהא אמרינן
דמניעת הריוח לא מקרי פסידא . דבשלמא להחוס' ל"ק
מכהנים אחאי מוידין חייבים דהא הם כתבו דבמקום
פסידא אין לקונסו דס"ל ג"כ דלא מקרי פסידא כדכתבו
החוס' בעלמס במ"ק שם ונבי טבח שניבל ס"ל דהוה
היזק ניכר כדאמר שמואל אבל לרמב"ן קשה ממ"נ :
אך אי קשה להחוס' ג"כ הא קשה לי' . דאם לפי סברתם
הג"ל דבמקום פסידא אין לקונסו ח"כ איך יפרנסו
הע"ס חולין מ"א א' דאית לי' שותפות בגוה לכן אוסר
ג"כ חלק חבירו הלא במקום דאית לי' הפסד אין לקונסו
ע"ש בנמרה היטב . אך י"ל דלכן כתבו ועוד אי קנס
כו' כי הע"ס דחולין מ"א א' פריך משנים אומין בסבין כו'
ומהשטמא והמדהמ כו' לר"ג ור"ע ור"י דאמרי אין אדם
אוסר דבר שאינו שלו ומשני דאית לי' שותפות בגוה .
ואח"כ חזרו והקשו על הגך דאמרי אפי' למ"ד דאדם
אוסר דבר שאינו שלו ה"מ נכרי אבל ישראל לזעורי
קא מכין . ולכאורה קשה מ"מ נדו בעלי הע"ס מחי'
הראב"ן דאית לי' שותפות בגוה אע"כ דלא ניחא להו
בהא' תי' קמא כסברת החוס' ב"ק הג"ל דבמקום
דא"ל פסידא אין לקונסו וא"כ לפ"ז לא שייך לקונסו
בדאית לי' שותפות . לכן באו לתרץ תי' אחר דאיידי
בישראל מומר כי בדאית לי' שותפות ס"ס אין לקונסו
וכה"ג מלינו בשבת קכ"ג ב' ועיין חוס' שם ד"ה אחוי
יעיין חוס' ב"ק מ"ב ב' ד"ה ח"א ר"א כו' וא"ת כו'
י"ל כו' יעו"ש . וא"כ המירון הב' של חוס' ב"ק הג"ל
קאי לפי' תי' הע"ס דחולין הנ"ל בדאית לי' שותפות ש"מ
דבמקום פסידא ג"כ אית לי' לקונסו לכן כתבו תי' אחר .
ישוד נהי דכתבו דבמקום פסידא אין לקונסו היינו לפי
האוקימתא דבישראל אין לאסור כי לזעורי קא מכין
אבל להמעין בחוס' חילין מ"א א' הג"ל ד"ה בישראל
מומר הק"ל . ועוד י"ל דתי' הע"ס קאי רק לשיטת חוקי'
דס"ל דהשא"ג שמי' היזק וס"ל דח"א אוסר דבר שאינו
שלו לכן ההכרח לאיקמי בדאית לי' שותפות בגוה אבל
לא לר"י דס"ל דאדם אוסר דבר שאינו שלו לא קשה
דאף בלא שותפות ג"כ יכול לאסור :

[א] ולספר דמעטא דכתיבות כמ"ס החוס' ב"ק ק' ע"ב ד"ה חייב כו' נכתבו דגם לם חולים הברך ע"ג פסדות נ"כ לא
נכתב ס"ל דמי' יודע לם הוכר לם לא זכה"ג נבי כמנחק מי יודע לם הוכר לם לא דלספר דסיסה נטרסה בהסכנות האלו ולא
פירי עביר . והא דהו"ק להפעם טיטס דלכונס נכונן מטיס דלא חיקטי עליו דנהי שנקרא היזק שא"ג אבל ז"ל רק בשוגג אבל
לא נמצא לכן קאמר בלכונה נכונן דמעטא פלי אמרינן דנמזיד חייב מוסס שלא יבא כל אור"א הויק' ומשטמא פסדות ס"ח אבל אלו
המנחק לא אמרינן כן כי לשיבה נהכין :
[ב] גיטין ל"ה א' ע"ד ח' כמות"ה ע"ה פ' ב"ק ס"פ א' ב"ב קע"ד א' :

תולדות יעקב

קא

יען כי תביכים עלי דברי ידיד נפשי שא"כ הרב הג' האבדך יריד עליון ויריד אנשים לכן הצבתם פה מ"ש אלי ויל' .

(ג) **לפלא** שלא הזכיר מר' ישמעאל בן קמחית ומר' יהודה הכהן המוזכר בפ"מ דערויות :

(ד) **סוף** סי' י"ג האריך ומשתבח כמה שרוב לשבש גי' הש"ס דילן במנחות במקום ר' חנינא ז"ל ר' חייא חי' לשבש הספרים בשביל קישא פריכא דלפי דבריו א"א להיות בשום אופן לאמר אחר ר' ועירא אר"א א"כ מוכרח הוא לשבש הספרים הרבה (שבת כ"א י"ז כחובות ט"ו חלין פ"ד) :

(ה) **ומ"ש** שר"ח היה מאוחר מזעירא שהיה תלמיד ר"ח ומר"ח עד ר' חנינא היה הרבה שנים וכל דבריו נאמרו כי נייס ושכיב הלא מלינו גמ' מפורשת כחובות ק"ג וכן ב"מ פ"ה כי הוא מינלו ר"ח ור"ח וא"כ הוא שניהם בזמן אחד וא"כ כשם שיכול להיות ששמע מפי ר"ח כן יוכל להיות ששמע מפי ר' חנינא ועל עיקר הקושא לא אדע דאטו רש"י לא ידע דזעירא אר"א דס' שבשלו אינו עובר רק דשעמא דרש"י הוא כמ"ס האחרונים דלמאי דאר"פ בתר הכי הלכך דס' חמור שקרש וכו' הואיל ובגנדרו ראוי הוא ה"נ דס' שבשלו עובר מה"מ הואיל שבגנדרו ראוי הוא ומ"מ זעירא ל"ל האי סברא דהואיל שבגנדרו ראוי וא"כ מה הרעש אס נפרש לשיטת רש"י דהש"ס איבעיא אליבא דר' חייא דאלי ס"ל דר' חנינא דס' שבשלו אינו עובר עליו יסלח נא כח"ר על אשר פלטה קולמסי אלה הדברים :

(ו) **במ"א** שרובא להכשיר ב' לבבות אס נמלא בבהמה ואפי' המטריפים היא דוקא קודם כלות יב"ח אבל אחר יב"ח כשר, נעלם ממנו דברי הח"ל בסי' ע"ז ע"ש : (ז) בג"ה כמה שמלא גמ' מפרשת שלא כדברי הטור והרמ"א כבר קדמו בית הלוי ח"ב, ומ"ש לחרץ, נס אגבי הארכתי בזה ואכ"מ, רק אחת אשאל מכת"ר מה ראה על ככה להביא ביאורי הגר"א ומשתבח בש"ס דיבמות כאלו מתפאר בזה שגעלס ח"ו מאת רבינו הרב הדומה למה"ל הגר"א ז"ל ומתכבד כח"ר ח"ו בזה לא כן דרך הישרים והתמימים לבלי הזכיר מלומה מקלון איש אחר ובפרט איך יעלה עה"ד שהוא יודע מה שרבינו לא ידע, אך כבר ראינו שכת"ר מקיל מאד בכבוד רבינו הגדול ז"ל נגד אנשים אשר לא הגיעו לקרסוליו. כמו בכהנים אית ז' ירים ראשי כו', ומי ירים ראשו לפנוע ח"ו בכבוד רבינו ז"ל, ולא שבחתי נחת מזה, אלה דברי הכותב לכבוד התורה ולכבוד רבותינו, אברהם לבי בא"א הג"מ ר' אלי' ברוך מקידאן :

ועי' השבתי, וז"ל, להרב האבדך יניק וחבים מפורסם לעילוי קנקן חדש בלא ישן, כו' עריו לגאון וכו', מ' אברהם צבי בהגאון המובהק המפורסם מ' אלי' ברוך ג"י עדי עד :

הנה נבואי לאהלי מסר לי ב"ג המפואר והמופלג במדעים מכתבו הנכבד יוס' א' ג' אר"ש באור יוס'

שלום וכ"ט לכבוד הרב הנאון המפואר הת"כ צט"ס טע"ה מפורסם בתורתו וביראתו סו"ה יעקב זאב כהנא ולכל א"א שלום וכט"ס :

ספרו היקר שאר"י הגיעני במועדו ואולם מפני המדרות לא נחננו לי לקחת מועד לעיין בספרו כו' אך ביום ש"ק העבר ראיתי לעיין בו באיזה מקומן ואח' אשר עלו ברעיוני מדי עיוני אמרתי להודיעו אפס כי לא באתי בדברי פלפול אשר העת לא תרשני לזה רק ליזה הערות אשר אינם שייכות לפלפוליו באתי להעיר את כה"ג :

(א) **במספר** הכהנים כתב כח"ר וז"ל ריב"ז הי' כהן (יומא ע"ח.) ר"י תלמידו כהן הוא (חגיגה י"ד) והנה בחגיגה מוזכר ר"י הכהן תלמידו של רבן יוחנן ב"ז ועליו לא הי' צריך להביא הבקאות מצרייתא דחגיגה הלא עדיפא ה"ל להביא ממשנה השגורה בפי כל דחנן בפ"ב דאבות ה' תלמידים היו לו לריב"ז וא' מהם ר"י הכהן. אמנם לא ע"ז קאמינא למידן אולי נימא ל' להביא הבקאות מחגיגה השני מקודם אך על עיקר הדברים דקאמר ר"י תלמידו כהן הוא. תלמידו דמאן קאמר הן אדלעיל קאי דקאמר ריב"ז כהן הוא (יומא ע"ח). הלא המוזכר ביומא הוא אמורא הנקרא בשם ר' יוסי בן זמרא. וגם על ריב"ז רבס של התלמידים ג"כ לא ברור לנו שהי' כהן, לפי דעת החוס' (מנחות כ"א) לא הי' כהן, אבל הרמב"ם בהקדמתו לפי' המשנה חשבו בין הכהנים וכן הוא שיטת רש"י בשבת ל"ד א' :

(ב) **כתב** דר"ח חבירו של רב אושעיא אס הי' כהן והנה לפי דעת הרא"ש סיף ה' בכורות והביאו הרמ"א לרינא בס' ש"מ ס"א דאין לתת פדיון לכהנת א"כ דר"ח הוא רגיל ושקיל ומהדר ש"מ דהיה כהן רק לפי המהרש"א דסנ' י"ד דעיקר הגי' רב חנינא דהא ר' חנינא כבר סמכי רבינו הקדוש ואמר חנינא בר חמא ישב בראש והיתכן שלא יהיה סמוך והעיקר כמ"ס מהרש"א הג"ל וכ"ה בסג' ס"ה דלפ"ז ר"ח לחיד ורב ח' לחוד וא"כ האי ר"ח המוזכר בכורות דהוא סתם ר"ח בש"ס דהוא ר"ח בר חמא הוא כהן (רק דק"ל ממ"ס בתוס' הרא"ש בנדה מ"ה בש"ס החדשים דפים ווילנא לפנים בישראל פי' אותן שהם בישראל אמרו לפנים כלומר שתוך זמן כלפני זמן יעו"ש ויקשה הא ר"ח כהן היה ואיהו דקאמר תוך זמן כלפני זמן הן אחת דהב"מ הניה שס' ר' חגיגה כה"א רק דהרא"ש ל"ג הכי אך בל"ז הא ודאי דחד חנינא נינהו רק דש"ס דילן דרכן למנקט ר' חנינא באלף ובירושלמי כה"א. וכמו כן מליט בשם עקיבא שדרכן של צבלי באלף ובירושלמי כהא, ואנו כותבין בניטין עקיבה כהא) :

כו